БУРЯТ-МОНГОЛОЙ

ҮНЭН

ВКП(б)-гэй Бурят-Монголой Обкомой, БМАССР-эй Верховно Соведэй ба ВКП(б)-гэй Улан-Үдын Горкомой орган.

№ 154 (4790)
ВТОРНИК
АВГУСТЫН
7
1945 он

Сэн 20 мүнгэ

Советскэ Союзай арад түмэн, тэрэ тоодо манай Бурят-Монголой республикын ажалшад гурбан державануудай Берлинскэ конференциин шиидхэбэринүүдые сээжэ зүрхэнэйнгөө гүнзэгы баяраар угтаба.

Гурбан державануудай Берлинскэ конференци тухай мэдээсэл

I.

1945 оной июлиин 17-до Америкын Холбоото Штадуудай Президент Гарри С. Трумэн, Советскэ Социалистическэ Республикануудай Союзай Арадай Комиссарнарай Соведэй Түрүүлэгшэ Генералиссимус И. В. Сталин ба Великобританиин Премьер-Министр Уинстон С. Черчилль гэгшэд господин Климент Р. Эттли гэгшэтэй хамта гурбан талын Берлинскэ конференци дээрэ уулзаба. Гурбан правительствонуудай гадаада хэрэгүүдэй министрнүүд В. М. Молотов, господин Д. Ф. Бирнс ба господин А. Иден гэгшэд, штабуудай начальнигууд ба б.. ад советнигүүд эдээнтэй хамта ябаһан байна.

Июлиин 17-һоо 25 болтор 9 заседанинууд болоо. Тэрэнэй һүүлээр конференци болбол Англида ниитын һунгалтануудай дүнгүүдэй соносхогдохо үедэ 2 үдэр соо забһарлалга хэһэн байна.

Июлиин 28-да господин Эттли болбол Премьер-Министр болоҗо гадаада хэрэгүүдэй шэнэ министр господин Э. Бевин гэгшын үдэшэлгэтэйгээр конференцидэ бусажа ерээ. Үшөө 4 заседани болобо. Конференциин болохо үедэ гадаада хэрэгүүдэй министрнүүдэй хабаадалгатайгаар гурбан правительствонуудай толгойнорой уулзалганууд ба гадаада хэрэгүүдэй министрнүүдэй зүблөөнүүд алгадгүй болоҗо байһан юм.

Асуудалнуудые уридшалан бэлдэжэ байхын тулада гадаада хэрэгүүдэй министрнүүдэй зүблөөнөөр томилогдоһон комиссинууд мүн лэ үдэр бүри сугларжа байгаа. Конференциин заседанинууд Потсдамда дүтэхэн Сесилиан-Хофто болоо.

Конференци 1945 оной августын 2-то дүүрэбэ.

Шухала шиидхэбэринүүд ба хэлсээнүүд абтаһан байгаа. Ондоо олон асуудалнуудаар һанаа бодолоо андалдан хэлсэһэн байха юм. Эдэ асуудалнууд тус конференцеэр байгуулагдаһан гадаада хэрэгүүдэй министрнүүдэй Соведтэ саашадаа зүбшэн хэлсэгдэхэ байна.

Президент Трумэн, Генералиссимус Сталин ба Премьер-Министр Эттли гэгшэд тэдэнэй правительствонууд ба арад зон хадаа Нэгэдэмэл бусад нацануудтай хамта үнэн шударгуу ба бата бэхи эб найрамдалтай байдалые хангаха байха гэһэн шэнэ найдалтайгаар гурбан правительствонуудай хоорондохи барисаае бэхижүүлһэн ба тэдэнэй эб найрамдал ба ойлголсолгын хэмжээе үргэдхэһэн энэ конференциһээ бусабад.

II.

Гадаада хэрэгүүдэй министрнүүдэй Соведые байгуулха тухай

А. Конференци болбол амгалан тайбанаар эмхилхэ тушаа шухала бэлэдхэлэй хүдэлмэри хэжэ үргэлжэлүүлхын тулада ба Соведтэ хабаадалсадаг правительствонуудай хоорондо хэһэн хэлсээнэй ёһоор, үе үе болоод Соведтэ дамжуулан үгтэжэ байха бусад асуудалнуудые зүбшэн хэлсэжэ байхын тулада табан гол державануудые түлөөлдэг гадаада хэрэгүүдэй министрнүүдэй Соведые байгуулха тухай хэлсээ баталба.

Гадаада хэрэгүүдэй министрнүүдэй Соведые байгуулха тухай хэлсээнэй текстнь иимэ:

1. Нэгэдэмэл Королевствын, Советскэ Социалистическэ Республикануудай Союзай, Хитадай, Франциин ба Америкын Холбоото Штадуудай гадаада хэрэгүүдэй министрнүүдэй составтайгаар Совет байгуулагдаха ёһотой.

2. А). Совет болбол Лондондо алгадгүй сугларжа байха юм, тэрэ хадаа Соведээр байгуулагдаха ёһотой байһан нэгэдэмэл секретариадай саг үргэлжэ байха газарынь болохо байна. Гадаада хэрэгүүдэй министр бүхэниие гадаада хэрэгүүдэй министрэйнгээ үгы байха сагта хүдэлмэри хэхээр түлөөлэгдэһэн дээдэ тушаалтай орлогшо ба техническэ сотруднигуудай олон бэшэ штат туһалжа байха.

В). Соведэй нэгэдэхи заседани 1945 оной сентябриин 1-һээ оройтонгүй Лондондо болохо. Заседанинууд хадаа бултанайнь хэлсээнэй ёһоор ондоошье столицануудта татагдажа болохо юм, тэрээн тухай үе үе болоод хэлсэжэ тогтоохоло болоно.

3. А) Италида, Румынида, Болгарида, Венгридэ ба Финляндида эб найрамдалай договорнуудые зохёожо, тэдэниие Нэгэдэмэл нацануудта үзүүлхэ ба Европодохи дайнай дүүрэхэтэй хамта гараһан шиидхэгдээгүй территориальна асуудалнуудые зохилдуулан хараха талаар мэдүүлгэнүүдые табиха ябадал хадаа Соведэй энэ дары хэхэ шухала зорилгонууд болон тэрээндэ даалгагдана. Совет болбол амгалан тайбанаар эмхилэн шиидхэхэ ябадалые Германида зохистойгоор бэлэдхэхын тулада хэрэглэгдэжэ, гаргаһан зохихо документнь тиимэ уг зорилгонуудай тулада Германиин правительствын байгуулагдаһан хойно тэрэ правительстваар хэрэгтэй дээрэ тоожо абтаха болоно.

В) Эдэ зорилгонуудай нэгэн бүхэниие шиидхэхын тулада Совет хадаа энэ зорилгодо хамаатай байһан, дайсан болохо гүрэнэй урда табиһан капитуляциин условинууд дээрэ гараа табиһан тиимэ гүрэнүүдые түлөөлхэ байһан членүүдһээ бүридэхэ юм. Италитай амгалан тайбанаар эмхилэн шиидхэхэ асуудалнуудые хаража үзэхэдэ Франци болбол Италида хэһэн капитуляциин услови дээрэ гараа табиһан болоҗо тоологдохо байна. Бусад членүүд хадаа сэхэ тэдэндэ хамаатай асуудалнуудай хаража үзэгдэхэ сагта Соведтэ хабаадалсахаар уригдаха болоно.

С) Бусад хэрэгүүд хадаа Соведэй членүүд байһан правительствонуудай хоорондохи хэлсээнэй ёһоор, үе үе болоод лэ Соведтэ үгтэжэ байха юм.

4. А) Соведтэ оролсоогүй гүрэндэ шууд хамаатай байһан асуудалые тэрэнэй шиидхэхэдэнь, тэрэ гүрэн хадаа энэ асуудалые зүбшэн хэлсэхэдэ ба шэнжэлэн харахада хабаадалсахын тулада өөһэдынгөө түлөөлэгшэнэрые эльгээхээр уригдаха ёһотой.

В). Совет хадаа өөрынгөө ажалай аргые зүбшэн шиидхэжэ байһан асуудалайнгаа үдха илгаадань тааруулан хэрэглэжэ шадаха байна. Тэрэ хадаа зарим ушарнуудта хамаатай байһан ондоо гүрэнүүдэй хабаадалсаха саг хүртэр шухала асуудалые өөрынгөө составта уридшалан хэлсэхэ эрхэтэй. Ондоо ушарнуудта Совет хадаа али нэгэн асуудалые шиидхэхэдэ эгээл ехээр хамаатай байһан гүрэнүүдэй хуулита конференциие татаха эрхэтэй байна.

В. Конференциин шиидхэбэритэй зохилдуулан, энэ текст хүлеэн абажа, Совет байгуулха ябадалда нэгэдэхэ тухай адли удхатай уряалнуудые гурбан правительство тус тустаа Хитадай ба Франциин правительствонуудта эльгээбэ.

С. Энэ текст соо нэрлэгдэһэн тусхайта зорилгонуудай түлөө гадаада хэрэгүүдэй министрнүүдэй Соведые байгуулһан ябадал хадаа Америкын Холбоото Штадуудай, Советскэ Социалистическэ Республикануудай Союзай ба Нэгэдэмэл Королевствын гадаада хэрэгүүдэй министрнүүдэй консультацинууд саг сагтаа хэгдэжэ байха ёһотой гэһэн тушаа Крымскэ конференци дээрэ абтаһан хэлсээндэ эсэргүүсэлтэ болохогүй байна.

Д. Конференци хадаа гадаада хэрэгүүдэй министрнүүдэй Соведые байгуулха тухай хэлсээнтэй зохилдуулан Европейскэ консультативна комиссиин дүримые мүн баһа хаража үзэһэн байна. Германиин үгэ дуугүй капитуляци хэхэ, Германи ба Австриие эзэмдэхэ зоононууд ба эдэ оронуудтахи союз хоорондын хяналтын механизмууд тушаа дурадхалнуудые табижа, тус комисси хадаа өөрынгөө гол үндэһэн зорилгонуудые амжалтатайгаар шиидхэбэ гэжэ ехэ ханамжатайгаар тэмдэглэгдэһэн байгаа. Германи ба Австриие хянан хаража байха тушаа союзнигуудай политикые зохилдуулха тухай тодорхой шанартай саашанхи хүдэлмэри хадаа Берлиндэхи Хяналтын соведэй ба Венэдэхи союзническа комиссиин үүргэдэ саашадаа оролсохо ёһотой гэжэ тогтоогдоһон байна. Энээнтэй зохилдуулан Европейскэ консультативна комиссиие тарааха гэжэ дурадхагдана.

III.

Германи тухай

Союзна арминууд бүхы Германиие эзэмдэжэ байна, тиин германска арад хадаа амжалтануудые олоҗо байха сагтаа өөрынгөө һайшаалые элитээр харуулжа, һохороор дахажа ябаад, тэдэ хүнүүдэй хүтэлбэри доро хэһэн аймшагтай муухай гэмтэ ябадалнуудаа амһажа эхилээ.

Союзна хяналта хэжэ байха үедэ, диплдэһэн Германи тушаа союзнигуудай хамта ябуулха политикын политическэ ба экономическа принципууд тухай хэлсээн энэ конференци дээрэ абтаһан байгаа.

Энэ хэлсээнэй удхань хадаа Германи тушаа Крымскэ декларациие дүүргэхэ ябадал болоно. Германска милитаризм ба нацизм гээшэ үндэһөөрөө таһалагдаха байна, тиин Германи болбол өөрынгөө хүршэнэртэ гү, али бүхы дэлхэй дээрэхи амгалан тайбан байдалда саашадаа хэзээшье аюул гаргахагүйн тулада союзнигууд хадаа бэе бэеэ зүбшэн хэлсэжэ, шухала бусадшье хэмжээнүүдые мүнөө ба мүн саашадаашье абаха байна.

Союзнигууд болбол немецкэ арадые үгы хэхэ гү, али богоол зарса болгохо гэһэн бодолгүй. Өөрынгөө ажабайдалые демократическа ба амгалан тайбан байдалай үндэһэ һуури дээрэ саашадаа шэнэдхэн байгуулха ябадалые бэелүүлхын тулада бэлэдхэхэ аргаболомжые немецкэ арадта олгохо гэжэ союзнигууд хүсэнэ. Хэрбээ германска арадай өөрынь оролдолго хүсэн хадаа энэ зорилгые бэелүүлхэ ябадал тээшэ һаадгүйгөөр шэглүүлэгдээд байгаа юм хаданъ, нэгэ хэды шэнээн болоод байхада дэлхэйн эрхэ сүлөөдэ дуратай ба эб найрамдалта арад зоной дунда һуури эзэлхэ аргатай болохо байна.

Тус хэлсээнэй текстнь иигэжэ хэлэнэ:

Хяналтын эхин шатын үедэ Германида хандахадаа хүтэлбэри болгохо хэрэгтэй байһан политическэ ба экономическа принципүүд.

А. Политическэ принципүүд

1. Германидахи хяналтын механизм тухай хэлсээнтэй зохилдуулан, хяналтын соведэй членүүд болоҗо ябуулгаа хэжэ байһан Советскэ Социалистическэ Республикануудай Союзай, Америкын Холбоото Штадуудай, Нэгэдэмэл Королевствын ба Французска Республикын зэбсэгтэ хүсэнүүдэй главнокомандалагшад өөһэдынгөө зохихо правительствонуудай заабариин ёһоор, эзэмдэлгын өөһэд өөһэдынгөө зооно бүхэндэ ба мүн тэрэшэлэн Германида бүхыдэнь хамаатай байһан асуудалнуудаар суг хамта Германидахи засаг зохиргааниие барижа байха юм.

2. Энээниие бодото дээрэнь бэелүүлжэ болохо хаданъ Германиин бүхы газар дээрэхи немецкэ арад зонтой нэгэн адляар хандаха хэрэгтэй.

3. Германиие эзэмдэжэ байхадаа Хяналтын соведэй хүтэлбэри болгожо абаха уг зорилгонууд гэбэл:

I). Германиин буу зэбсэгые бүрин хуряажа, демилитаризаци хэхэ ба сэрэгэй үйлэдбэри хэхын тулада хэрэглэгдэжэ болохо байһан германска бүхы ажаүйлэдбэриие үгы хэхэ гү, али тэрэнэй хойноһоо хяналта табиха. Иимэ зорилготойгоор:

А). Германска милитаризм ба нацизмые һэргээн бодхоохо гү, али шэнэдхэн байгуулха ябадалые хэзээ бүхэндэ һалгаахын тулада бүхы организацинууд, штабууд болон эмхи зургаануудтайнь хамта, мүн генеральна штаб, офицерскэ корпус, резервистнүүдэй корпус, сэрэгэй училищинууд, дайн сэрэгэй ветерануудай организацинууд ба мүн баһа дайн сэрэгэй болон сэрэгэй түхэлтэй бүхы организацинуудые оруулалсажа, Германиин хуурай газарай, уһан далайн ба агаарай зэбсэгтэ бүхы хүсэнүүд, СС, СА, СД ба гестапо. Германидахи сэрэгэй уг заншалнуудые дэмжэхэ ябадалда алба хэдэг клубууд ба ассоциацинуудтайгаа хамта дууһан ба эсэслэн тараагдаха байна;

В). Бүхы буу зэбсэг, дайн сэрэгэй хэрэгсэлнүүд ба ехэ буунууд болон тэдэниие үйлэдбэрилэн гаргахаар хэһэн тусхайта бүхы зэмсэг хэрэгсэлнүүд союзнигуудай мэдэлдэ байха гү, али үгы хэгдэһэн байха ёһотой. Бүхы самолёдууд ба дайн сэрэгэй элдэб буу зэбсэг, хэрэгсэлнүүд болон ехэ буунуудые үйлэдбэрилэн гаргаха ба барижа байха ябадал болюулагдаха.

II). Германска арад хадаа сэрэгэй тотальна диплдэлгэдэ оробо, тиин өөртөө татаһан тодхорой хойноһоо харюусаха ябадалһаан зайлажа шадахагүй байна, юуб гэхэдэ дайн сэрэгые тэрэнэй өөрөө хайра гамгүйгөөр хэһэн ябадал ба нацистнуудай мухар һүзэгтэй эсэргүүсэлтэ хадаа германска экономикые бута һургэжэ, эмхигүй ба зоболонто ядуу байдалые зайлашагүй болгобо гэжэ германска арадта ойлгуулан үнэншүүлхэ.

III). Национал - социалистска партиие ба тэрэнэй филиалнууд болон хяналта доро байһан организацинуудыень үгы хэхэ, нацистска бүхы эмхи зургаануудые тарааха, тэдэнэрэй ямаршье маягтай болоҗо һэргэн бодохогүй ябадалые хангаха ба али болохо нацистска ба милитаристска ажал-ябуулга гү, али пропаганда хэхэ ябадалые зайсуулха.

IV). Германска политическэ ажабайдалые демократическа үндэһэ һуури дээрэ эсэслэн һэльбэхэ ябадалда ба уласхоорондын ажабайдал дээрэ боломжотой сагта Германиин эб найрамдалай харилсаатай болохо ябадалдань бэлэдхэхэ.

4. Гитлеровскэ ёһо гуримта базис байгуулһан гү, али үндэһэ яһанай, шажан мүргэлэй гү, али политическэ үзэлнүүдэй үндэһэн дээрэ илгаа хэхэ ябадалые байгуулһан нацистска бүхы хуулинууд болюулагдаха байна. Тиимэ хуули эрхын, административна гү, али ондоо ямаршье илгаа гээшэ тэсэшэгүй болохо.

5. Сэрэгэй гэмтэ хүнүүд ба зэрлиг муухайгаар асшалха гү, али сэрэгэй гэмтэ ябадал гаргаха хэрэгые үүсхэһэн гү, али тиимэ результадтай байһан нацистска хэмжээ-ябуулгануудые түсэблэн зохёохо гү, али бэелүүлхэ ябадалда хабаадагшад хадаа арестовалагдажа, сүүдтэ үгтэхэ ёһотой. Нацистска лидернүүд, нацистнууд тээшэ болодог нүлөөтэй хүнүүд ба нацистска эмхи зургаанууд ба организацинуудай хүтэлбэрилхы состав болон эзэмдэлгэдэ ба тэрэнэй хэхэ зорилгонуудта аюултай байһан элдэб бүхы хүнүүд арестовалагдажа, баригдаха ёһотой.

6. Сааһан дээрэ бэшэгдэһэнһээ ехээр нацистска партиин ажалябуулгада хабаадалсаһан тэрэ партиин бүхы членүүд ба союзна уг зорилгонуудта харша үзэлтэй байһан ондоо бүхы хүнүүд хадаа олониитын гү, али хахад олониитын тушаалнуудһаа, мүн баһа үмсын шухала предприятинууд дээрэхи харюусалгатай тушаалнуудһаа зайлуулагдаха ёһотой. Иимэ хүнүүд хадаа өөһэдынгөө политическэ ба моральна шанарай талаар Германида үнэхөөрөө демократическа эмхи зургаануудые дэлгэрүүлхэ ябадалда туһалжа шадаха гэжэ тоологдоһон хүнүүдээр һэлгэгдэхэ ёһотой.

7. Нацистска ба милитаристска доктриные хүсэд дүүрэн үгы хэхээр ба демократическа үзэл бодолнуудые амжалтатайгаар хүгжөөхэ арга-боломжотой болохоор Германидахи гэгээрэлэй хүдэлмэри хянагдажа байха ёһотой.

8. Судебнэ үндэһэн гуримууд хадаа бүхы гражданинуудай үндэһэ яһанай, национальностиин ба шажан мүргэлэй илгаануудые харангүйгөөр, адли тэгшэ эрхэтэ ба хуулита байдалай үндэһэн дээрэ демократи, правосудиин принципүүдтэй зохилдуулан һэльбэгдэхэ байна.

9. Германиие хүтэлбэрилхэ ябадал хадаа политическэ байгуулгын централизациие һалгааха ба нютагууд дээрэ харюусалгатай болохо ябадалые дэлгэрүүлхэ бодолтойгоор бэелүүлэгдэхэ байна. Тэрэнэй зорилгоор:

I). Нютагай захиргаан хадаа Германиин бүхы газар дээрэ демократическа гуримаар, тодорхойлон хэлэбэл, һунгамал соведүүдээр дамжан, сэрэгэй аюулгүй байдалые хангаха ябадалтай ба сэрэгэй эзэмдэлгын зорилгонуудтай зохихо тиимэ сагта түргэнөөр һэргээн бодхоогдохо байна.

II). Суглаа татажа, олоной дунда зүбшэн хэлсэхэ эрхэ олгожо, демократическа политическа бүхы партинууд бүхы Германи дотор һайшаагдаха ба үргэдхэгдэхэ ёһотой.

III). Түлөөлэлгын ба һунгалтын принципүүд хадаа тэдэниие нютагай захиргаанда амжалтатайгаар хэрэглэхэ ябадалаар хэды шэнээн харюулагдаха байнаб, тэды шэнээн түргэнөөр районно, провинциальна управленинууд ба газар эдэлхэ зургаануудта хэрэглэгдэжэ эхилхэ ёһотой.

IV). Мүнөө дээрээ ямаршье централна германска правительство гэжэ байгуулагдахагүй. Гэбэшье гүрэнэй секретарьнуудаар толгойлогдодог онсо шухала централна германска административна нэгэ хэдэн департаментнууд тодорхойлходо, финансын, зам харилсаанай, гадаадын худалдаа-наймаанай ба ажаүйлэдбэриин һалбаринуудта байгуулагдаха байна. Эдэ департаментнүүд хяналтын соведэй хүтэлбэри доро ажаллаха юм.

10. Сэрэгэй аюулгүй байдалые дэмжэхэ ябадалай шухала байһаниие хараадаа абажа үгэ хэлэнэй, хэблэлэй болон шажан мүргэлэй сүлөөтэ байдал зүбшөөрэгдэхэ ба шажанай эмхи зургаанууд хүндэлэгдэхэ байна. Мүн лэ сэрэгэй аюулгүй байдалые бариха ябадалай шухала байһаниие хараадаа абажа, һайн дуранай профсоюзуудые байгуулха ябадал зүбшөөрэгдэхэ юм.

В. Экономическа принципүүд

11. Германска сэрэгэй хүсэн шадалые үгы хэхын зорилгоор буу зэбсэг, дайн сэрэгэй зэмсэг хэрэгсэлнүүдые бүтээн гаргаха, мүн тэрэшэлэн бүхы түрэлэй самолёдуудые болон далайн суднануудые бүтээн гаргаха ябадал хоригдожо болюулагдаха ёһотой. Түмэр, химическэ продуктнуудые үйлэдбэрилэн гаргалга, машинабайгуулга болон сэрэгэй экономикодо сэхэ хэрэглэгдэжэ болохо бусад хэрэгсэлнүүдые бүтээлгэ хадаа 15-дахи пункт соо хэлэгдэһэн зорилгонуудые бэелүүлхын тулада хүсэд хүрэхэ байһан, дайн сэрэгэй хойдохи Германиин амгалан сагай эрилтэнүүдэй баталагдаһан хэмжээнтэй зохилдуулан тон нарйнаар хянагдажа ба хизаарлагдажа байха ёһотой. Саашадаа үлдөөжэ болохо гэһэн ажаүйлэдбэридэ хэрэггүй байһан үйлэдбэриин зэмсэг түхеэрэлгэнүүд хадаа союз хоорондын репарационно комиссяар һайшаагдаһан ба хамаатай правительствонуудаар баталагдаһан репарационно түсэбтэй зохилдуулан хуряажа абтаха гү, али хуряажа абтаагүй юм хадаа үгы хэгдэхэ ёһотой.

12. Германска экономико хадаа илангаяа картельнүүд, синдикадууд, трестнүүд ба монополистическэ бусад нэгэдэлнүүд болоҗо, экономическа хүсэн шадалые хэтэрхэй ехээр суглуулһан мүнөөнэйнь байдалые үгы хэхын зорилгоор боломжотой эгээл богони болзорто һуладхагдаха ёһотой.

13. Германиин экономикые эмхидхэхэдээ хүдөө ажахые болон дотоодын хэрэглээнэй амгалан гайбан сагай ажаүйлэдбэриие хүгжөөхэ ябадалда гол анхарал хандуулагдаха ёһотой.

14. Эзэмдэлгын үедэ Германи болбол экономическа нэгэн бүхэли гүрэн болоҗо харагдаха ёһотой. Иимэ зорилготойгоор юрэнхы политика гээшэ дооро дурсагдаһан асуудалнууд тушаа тогтоогдохо ёһотой гэбэл:

А). Хадын ба болбосоруулан хэхэ ажаүйлэдбэриин продукциие үйлэдбэрилхэ ба хубааха;

В). Хүдөө ажахы, ой модоной ажал ба загаһанай ажал;

С). Салин хүлһэ, үнэ сэн ба рационировани;

Д). Германиин бүхы дээрээ хэхэ импорт ба экспортын программа;

Е). Централизованно налогууд ба пошлинын мүнгэн зөөриин ба банковска үндэһэн гуримууд;

Ф). Сэрэгэй болон ажаүйлэдбэриин хүсэн шадалые зайсуулха ба репарацинууд;

Г). Транспорт ба коммуникаци.

Энэ политикые бэелүүлхэдээ нютагай элдэб янзын условинууд хэрэгтэй болохо зэргээр анхаралда абтаха ёһотой.

15. Германска экономикые, тиихэдээ хэрэгтэй болохо иимэ хэмжээгээр, союзна хяналта доро барижа байха ёһотой гэбэл:

А). Индустриальна зэмсэг түхеэрэлгые хуряахын ба демилитаризациин, репарацинуудые түлэхэ ба зүбшөөрэгдэһэн экспорт ба импорт хэхэ программые бэелүүлхын тулада;

В). Эзэмдэлгын хүсэнүүдэй ба Германида ерүүлэгдэһэн хүнүүдэй эрилтэнүүдые хангахын тулада хэрэгтэй болохо ба европейскэ гүрэнүүдэй (европейскэ гүрэнүүд гээшэ Нэгэдэмэл Королевство ба Советскэ Союзһаа бэшээрээ европейскэ бүхы гүрэнүүд болоно) ажабайдалай дунда зэргын хэмжээнһээ хэтэрхэгүй ажабайдалай дунда зэргын хэмжээтэйгээр Германиие байлгахада шухала болохо эд бараа бүтээжэ гаргаха ябадалые хангахын ба ондоо бусад тэдхэмжэ хэхын тулада;

С). Бүхы Германи дээрэ тэгшэлэгдэһэн экономико байгуулхын ба импорт хэхэ ябадалые хорооhын тулада хяналтын соведэй тогтооһон гуримай ёһоор элдэб зоононуудай хоорондо гол шухала хэрэгсэлнүүдые адли тэгшээр хубааха ябадалые хангахын тулада;

Д). Германиин сэрэгэй хүсэн шадалай хүгжэхэ ябадалые зайсуулхын ба эндэ дурсагдаһан бусад зорилгонуудые бэелүүлхын зорилгоор германска ажаүйлэдбэри болон экспорт ба импортые оруулалсажа, экономическа ба финансово уласхоорондын бүхы хэлсээнүүдые хянажа байхын тулада;

Е). Экономическа ажал-ябуулгатай холбоотой байһан германска олониитын гү, али үмсын научна, шэнжэлэлгын ба экспериментальна эмхи зургаанууд, лабораторинууд ба бусадые хянажа байхын тулада.

16. Хяналтын соведээр тогтоогдоһон экономическа хяналтые хэжэ байхын ба дэмжэхын тулада германска административна аппарат байгуулагдаха ёһотой, энэ аппарат хүтэлбэрилхэ ябадалые хүсэдөөр, бодото дээрээ боломжотой хэмжээгээр бэедээ даажа абаха тухайнь германска засагаархинда дурадхагдаһан байха ёһотой. Тиин энэ хүтэлбэриин түлөө харюусалга ба тэрээндэ али нэгэн һаад тойбо таталга хадаа таанарта тохогдохо юм гэдэгые германска арад зондо ойлгуулха хэрэгтэй. Эзэмдэлгын зорилгонуудта эсэргүүсэхэ гэһэн али нэгэн германска хүтэлбэрилхы зургаан хадаа хоригдохо байна.

17. Иимэ асуудалнууд тушаа дары хэмжээнүүд абтаха ёһотой гэбэл:

А). Транспортда шухала заһабари хэхын тулада;

В). Шулуу нүүрһэ малталгые ехэ болгохын;

С). Хүдөө ажалай продукциие эгээл ехэ болгохо ба

Д). Гэр байрануудые ба коммунальна гол шухала предприятинуудые түргэнөөр заһабарилхын тулада.

18. Хяналтын Совет хадаа Германида эсэргүү дайнда хабаадалсаһан Нэгэдэмэл нацануудай хяналта доро үшөө ороодүй байһан хилын саадахи германска зөөринүүдые мэдэлдээ абажа, хянан хаража байха ябадалые бэелүүлхын тулада зохихо хэмжээнүүдые абаха ёһотой.

19. Репарацинуудые түлэһэнэй һүүлээр газаа тээһээ туһаламжа абангүй германска арадай ажаһуухынь тулада хүсэд хэрэгтэй болохо ресурснууд тэрээндэ үлдээгдэхэ ёһотой. Германиин ажахын түсэбые зохёоходоо Германидахи Хяналтын соведээр һайшаагдаһан импортдо шухала болохо мүнгэн зөөринүүд һомологдохо ёһотой. Үйлэдбэриин продуктые болон товарна запасуудые газаашань худалдаһан ябадалһаа олдоһон олзо хадаа эгээн түрүүн иимэ импортые түлэхын тулада отхохо болоно.

Энэ дурсагдаһан услови хадаа германска репарацинууд тухай хэлсээнэй 4 «А» ба 4 «В» пунктнууд соо дурсагдаһан зэбсэг түхеэрэлгэнүүд ба продуктнуудта хамаатай бэшэ.

IV.

Германиһаа абтаха репарацинууд

Нэгэдэмэл нацануудта Германиин ушаруулһан ба тэрэнэй түлөө германска арадай харюусахаһаан зайлахагүй байһан гарза гай ба хохидол зоболонгые шадаал һаа ехээр бусааха хэрэгтэй гэжэ Германиие баадхаха тушаа Крымскэ конференциин шиидхэбэритэй зохилдуулан, репарацинууд тухай иигэжэ зүбшөөрэлдэһэн байна гэбэл:

1. СССР-эй репарационно эрилтэнүүд хадаа СССР-эй эзэмдэһэн Германиин зоонооһоо ба хилын саана байһан тусхайта германска зөөринүүдһээ абтажа хангагдаха болоно.

2. СССР болбол Польшын репарационно эрилтэнүүдые репарациин өөрынгөө хубитаһаа үгэжэ хангаха.

3. Нэгэдэмэл Штадуудай, Нэгэдэмэл Королевствын ба репараци абаха эрхэтэй байгаа бусад оронуудай репарационно эрилтэнүүд хадаа баруун тээхи зоононуудһаа ба хилын саана байһан тусхайта германска зөөринүүдһээ хангагдаха болоно.

4. Өөрынгөө эзэмдэлгын зоонооһоо Советскэ Союзай абаха байһан репарацинуудта нэмэлтэ болгон, СССР болбол баруун тээхи зоононуудһаа иимэ юумэ нэмэжэ абаха гэбэл:

А) Германска амгалан байдалай ажахыда шухала хэрэгтэй бэшэ байһан ба Германиин баруун зоононуудһаа хуряагдан абтаха ёһотой байһан тиимэ ашаглалгада хэрэггүй болоһон ажаүйлэдбэриин бүрин түгэс капитальна түхеэрэлгын, түрүүшын ээлжээндэ, ажаүйлэдбэриин түмэрэй, химическэ ба машинабайгуулгын һалбаринуудай түхеэрэлгын 15 процент тусгаар хэлсээгээр тогтоогдохо байһан эдеэ хоол, шулуу нүүрһэн, поташ, цинк, ой модон, шабар эдлэлнүүд, нефтиин продуктнууд ба бусад элдэбын материалнуудаар сэнгыень мүргүүлжэ андалдан абаха.

В) Германска амгалан байдалай экономикодо шухала хэрэгтэй бэшэ байһан ба ямаршье аргаар түлөөһэгүй гү, али бусаалтагүй үгтэхэ репараци болгон советскэ правительстводо дамжуулагдахын тулада баруун тээхи зоононуудһаа хуряагдан абтаха ёһотой байһан ажаүйлэдбэриин тиимэ капитальна түхеэрэлгын 10 процентые.

Дээрэ хэлэгдэһэн «А» ба «В» параграфуудта заагдаһан түхеэрэлгэнүүдые хуряан абаха ябадал нэгэн доро хэгдэхэ байна.

5. Репарацинуудай тоодо оруулжа баруун тээхи зоононуудһаа хуряагдан абтаха ёһотой байһан түхеэрэлгэнүүдэй тоо хэмжээнь энэ сагһаа эхилээд зургаан һарын туршаһаа бишииханшье оройтуулангүй тодорхойлогдохо ёһотой байна.

6. Ажаүйлэдбэриин капитальна түхеэрэлгые хобхолон абаха ябадал шадаха зэргээр лэ түргэхэн эхилэгдэхэ ба 5-дахи параграфта заагдаһан шиидхэбэриин һүүлээр хоёр жэлэй турша соо дүүргэгдэхэ юм. 4 «А» параграфаар хараалагдаһан продуктнуудые үгэлгэн шадаха зэргээр лэ түргэхэн эхилэгдэхэ ба хэлсэжэ таараладаһан ёһоор, партинууд болгон, дурсагдаһан үдэрһөө хойшо 5 жэлэй турша соо Советскэ Союз үйлдэхэ юм. Германска амгалан байдалай экономикодо шухала хэрэгтэй бэшэ байһан ба тиимэ болохолоороо, репарацида орохо хабаатай байһан ажаүйлэдбэриин капитальна түхеэрэлгын тоо хэмжээн ба шанар шэнжэ тухай шиидхэбэри контрольно соведээр абтаха юм, энэ шиидхэбэринь репарацинуудые хэхэ Союзна комиссяар абтаһан политикатай зохилдуулагдажа Франциин хабаадалгатайгаар абтаха, зүгөөр тус түхеэрэлгын абтаха газарай зооные командалагша тэрээниие нь эсэслэн шиидхэхэ.

7. Хуряагдан абтаха ёһотой түхеэрэлгэнүүдэй юрэнхы тоое тодорхойлхо хүртэр тиимэ түхеэрэлгэнүүдые авансаар тушааха ябадал хэгдэхэ байна, энэнь 6-дахи пунктын һүүлшын үгэнүүдтэ заагдаһан гуримтай тааруулагдажа тушаагдаха байһаниинь тодорхойлогдоһон байха ёһотой.

8. Советскэ правительство болбол Германиин эзэмдэгдэһэн баруун тээхи зоононуудта байгаа германска предприятинуудай акцинуудта, мүн тэрэшэлэн 9-дэхи пунктда заагдаһанһаа бэшээр, али бүхы оронуудта байһан германска хилын саадахи үнэтэ зөөринүүдтэ репараци хэхэ талаар бүхы эрилтэнүүдһээ арсана.

(Үргэлжэлэлынь 2-дохи нюурта).

Гурбан державануудай Берлинскэ конференци тухай мэдээсэл

(Үргэлжэлэл. Эхиниинь 1-дэхи нюурта).

9. США-гэй ба Нэгэдэмэл Королевствын правительствонууд болбол германиин эзэмдэгдэһэн зүүн тээхи зоононуудта байгаа германска предприятинуудай акцинуудта, мүн тэгшэлэн Болгари, Финлянди, Венгри, Румыни ба зүүн Австрида байһан германска хилын саадахи үнэтэ зөөринүүдтэ репараци хэхэ талаар бүхы эрилтэнүүдһээ арсанад.

10. Советскэ правительство болбол Германида союзна сэрэгэй булялан абаһан алтанда эрилтэ табихагүй байна.

V.

Германска флот ба худалдаа наймаанай суданууд

Конференци болбол бэеэ тушааһан германска флот ба худалдаа-наймаанай судануудые ашаглан хэрэглэхэ ба мэдэлдээ абаха хэмжээ-ябуулганууд тушаа бодото ёһоор хэлсэжэ тааралба. Гурбан правительствонууд экспертнүүдые томилжо, тэдэнь хамтадаа хэлсэжэ тааралһан принципүүдые бэелүүлхэ тодорхой түсэбүүдые зохёон гаргаха юм гэжэ шиидхэгдэбэ. Удаадахи хамтарһан мэдүүлгые түсхайта сагта гурбан правительствонууд нэгэн доро тунхаглаха юм.

VI.

Кенигсберг город ба тэрээн шадархи район

Эбээр тааруулан баталхадаа территориальна асуудалнуудые эсэслэн шиидхэхэ хүртэр, Балтийска далайда тулаһан СССР-эй баруун хилын хуби Данцигска тохойн зүүн эрье дээрэхи пунктһаа зүүлжээ — Браунсберг—Гольдапһаа хойгуур Литва, Польско Республика ба Зүүн Пруссиин хилэнүүдэй нэгэдэһэн газар хүртэр гараха тухай советскэ правительствын дурадхалые хаража үзэбэ.

Конференци хадаа дээрэ тодорхойлон бэшэгдэһэнэй ёһоор, Кенигсберг городые ба тэрээн шадархи райониие Советскэ Союзда үгэхэ тухай советскэ правительствын дурадхалые бодото дээрэнь зүбшөөрбэ. Гэбэшье тон тодорхой хилэнь экспертнүүдээр шэнжэлэгдэхэ ёһотой.

США-гэй Президент ба Великобританиин Премьер-Министр болбол оолохоёо байһан эбээр тааралдаха ябадал дээрэ конференциин энэ дурадхалые дэмжэхэбди гэжэ мэдүүлбэ.

VII.

Сэрэгэй зэмэтэд тухай

1943 оной октябрь һарын Московско декларацяар тодорхой географическа газарта гэм зэмээрээ хабаадахагүй тиимэ сэрэгэй гол зэмэтэдые сүүдлэхэ арга гуримууд тухай зүбшэн тааралха зорилгоор британска, американска, советскэ ба французска түлөөлэгшэдэй дунда һүүлэй неделинүүд соо Лондондо болоһон хэлсээе гурбан правительствонууд тэмдэглэбэ. Эдэ зэмэтэдые үнэн бодото сүүдтэ түргэнөөр үгэхэ өөһэдынгөө хүсэлэнгүүдые гурбан правительствонууд баталан хэлэнэ. Лондондо боложо байгаа хэлсээнүүд өөрынгөө үрые гаргахадаа зэмэтэдые сүүдлэхэ тушаа түргэнөөр тааралдажа дүүрэһэй гэжэ найдаад, эдэ гол зэмэтэдые сүүдлэхэ хэрэг али болохо түргэнөөр эхилхэ гээшэ угаа ехэ шухала хэрэг болоно гэжэ тоолоно. Гэмнэгдэгшэдэй түрүүшын список энэ оной сентябриин 1 хүртэр тунхаглагдаха юм.

VIII.

Австри тухай

Бүхы Австри дээрэ саг зуурын австрийска правительствын эрхэ түлөөлэлгые тараан гаргаха тухай советскэ правительствын дурадхалые конференци шудалан үзэбэ.

Энэ асуудалые Вена городто британска ба американска сэрэгүүдэй ороһоной һүүлээр шудалан хэлсэжэ үзэхэеэ бэлэн байнабди гэжэ гурбан правительствонууд тааралдаба.

IX.

Польша тухай

Конференци болбол Национальна Нэгэдэлэй Польско Саг зуурын Правительствода ба Польшын баруун хилэдэ хабаатай асуудалнуудые хаража үзэбэ.

Национальна Нэгэдэлэй Польско Саг зуурын Правительство тушаа тэдэнэр өөһэдынгөө позициие доро хэлэгдэһэн мэдүүлгээр тодорхойлбо гэбэл:

А. Бидэнэр болбол Польшын ба хилын саадахи полягуудай түлөөлэгшэдэй тааралдаһан хэлсээе сэдьхэлээ хангаяар анхаралдаа абаабди, энэ хэлсээн хадаа Крымскэ Конференци дээрэ түйлагдаһан шиидхэбэринүүдэй ёһоор, гурбан державануудай мэдэрһэн Национальна Нэгэдэлэй Польско Саг зуурын Правительствые байгуулха арга олгоһон байна гээшэ. Британска правительство ба Холбоото Штадуудай правительствын үмэнэһөө Польско Саг зуурын Правительствотай дипломатическа харилсаануудые байгуулһан ябадал болбол саашадаа тогтон байхаяа болиһон Лондондохи урдын польско правительствые мэдэрхэеэ зогсохо дээрэнь хүргөө.

Холбоото Штадуудай ба Великобританиин правительствонүүд болбол Национальна Нэгэдэлэй Польско Саг зуурын Правительствын интересүүдые аршалха тушаа хэмжээнүүдые абаба, тус правительство хадаа тэрэнэй территори дээрэ байһан ба тэрэнэй хяналта доро байһан польско гүрэндэ хабаатай ямаршье атагай үмсэ зөөридэ эзэн болохо польско гүрэнэй мэдэрэгдэһэн правительство мүн болоно.

Тэдэнэр болбол саашадаа тиимэ үмсэ зөөрииень ондоо тээшэнь үгэхэ ябадалые һэргылэн сараха хэмжээнүүдые абаа. Польско гүрэнэй али бүхы үмсэ зөөрине, хэрбээ хуулиин гадуур таһалан һалгааһан байбалынь, бусаан бодхоохо талаар юридическэ хэмжээнүүдые абаха бүхы аргаболомжонууд Национальна Нэгэдэлэй Саг зуурын Польско Правительствода олгогдохо байна.

Гурбан правительствонууд болбол хилын саана байһан, Польшодоо бусажа ерэхые хүсэһэн бүхы полягуудые бодото дээрэ гүйсэдхэгдэжэ шадагдаха тон богони болзор соо Польшодонь бусааха ябадалые хүнгэдхэхэ хэрэгтэ Национальна Нэгэдэлэй Польско Саг зуурын Правительствода туһаламжа үзүүлхэөр һанаагаа табижа байна, мүн тэдэ полягууд соо польско зэбсэгтэ хүсэнүүдэй ба худалдаа-наймаанай флодой членүүд оролсохо юм. Эхэ орондоо бусажа ерэһэн поляагуудта бүхы польско гражданинуудтай тэгшэ адляар үмсын зөөриин эрхэнүүд олгогдохо бэзэ гэжэ тэдэнэр хүлеэн хүсэнэ.

Бүхы демократическа болон антинацистска партинуудай хабаадалсаха ба кандидадуудые дэбжүүлхэ эрхэтэй байха тиимэ нюуса голосованитай бүгэдэниитын һунгуулиин эрхын үндэһэн дээрэ шадаал һаа түргэнөөр сүлөөтэ ба юугээршье һаад түбэг ушаруулагдахагүй һунгуули үнгэргэхөөр ба тус һунгуули хүртэр, мүн һунгуулиин боложо байхадашье Польшодохи событинуудай ябаса тухай дэлхэйдэ мэдээсэжэ байха дүүрэн сүлөөе союзна хэблэлэй түлөөлэгшэдтэ олгохоор зүбшөөлөө үгэһэн тухай Национальна Нэгэдэлэй Польско Саг зуурын Правительствын зүгһөө Крымскэ Конференциин шиидхэбэринүүдтэй тааралдуулан мэдүүлһэн ябадалые гурбан державанууд анхаралдаа хүлеэн абана.

В. Удаадахи хэлсээн хадаа Польшын баруун хилэ тушаа хэгдэжэ түйлагдаһан байна.

Крымскэ Конференци дээрэ Польша тухай түйлагдаһан хэлсээнтэй тааралдуулжа, гурбан правительствонуудай толгойнор болбол Польшын абаха ёһотой байһан хойто ба баруун зүгтэхи территоринууд тушаа Национальна Нэгэдэлэй Саг зуурын Польско Правительствын һаналые хаража үзэбэ. Крайово Рада Народовойн түрүүлэгшэ ба Национальна Нэгэдэлэй Саг Зуурын Польско Правительствын членүүд конференци дээрэ уригдан хүлеэгдэжэ өөһэдынгөө һанал бодолые бүлтынь хэлэжэ үгэһэн байна. Польшын баруун хилын эсэсэй тодорхойлолго хадаа эб найрамдалай конференци хүртэр хойшолуулагдаха ёһотой гэһэн өөһэдынгөө һанамжые гурбан правительствонуудай толгойнор баталан хэлэбэ.

Гурбан правительствонуудай толгойнор болбол Польшын баруун хилые эсэслэн тодорхойлхо хүртэр Свинемюндеһээ барууханаар Балтийска далайһаа гараһан шугамһаа зүүлжээ ба тэндэһээ Одер мүрэниие дамжан Западная Нейсе голой адаг хүртэр болон Западная Нейсиие дамжан чехословацка хилэ хүртэр, эндэ Берлинскэ Конференциин шиидхэбэриин ёһоор Советскэ Социалистическэ Республикануудай Союзай захиргаан доро оруулагдаагүй Зүүн Пруссиин хубиие оруулалсаһан ба Данциг гэжэ урдын сүлөө городой территориие оруулалсаһан эдэ бүхы урдын германска территоринууд польско гүрэнэй захиргаан доро байха ёһотой ба энэ ушарта тэрэ территоринууд Германидахи эзэмдэлгын советскэ зоонын хуби гэжэ харагдаха ёһогүй гэжэ хэлсэн тааралдаба.

X.

Эб найрамдалай договорнуудые баталха тухай ба Нэгэдэмэл нацануудай организацида оруулалган тухай

Конференци болбол Европодохи дайнай илалта түгэлдэрөөр дүүрэһэнэй һүүлдэ үни удаан сагай эб найрамдалай условинуудые али болохо түргэнөөр байгуулха ниитэ политика тухай доро хэлэгдэһэн мэдүүлгэ хэхэ гэжэ шиидхэбэ.

Итали, Болгари, Финлянди, Венгри ба Румыниин мүнөөнэй тааруугүй байдал эб найрамдалай договорнуудые баталалгаар болюулагдаа һаа һайн һэн гэжэ гурбан правительствонууд тоолоно. Тэдэнэр болбол энээниие хүсэхэ бусад союзна правительствонууд манай һанал бодолые хубаалдалсаха бэзэ гэжэ этигэн найдана.

Өөһэдынгөө зүгһөө гурбан правительствонууд болбол Италида зорюулжа эб найрамдалай договор бэлэдхэхэ ябадалые гадаада хэрэгүүдэй министрнүүдэй Соведээр харагдаха ёһотой байһан яаралтай ба шухала зорилгонуудай тоодо түрүүшын ээлжээнэй зорилго болгон оруулба. Итали хадаа осиин державанууд сооһоо эхин түрүүн Германитай холбоогоо таһалжа, Германиин диилдэхэ ябадалда материальна талаар хубитаяа оруулһан ба мүнөө Японидо эсэргүү тэмсэлдэ союзнигуудтай нэгэдэһэн байна гээшэ. Итали хадаа фашистска ёһо гуримһаа өөрөө сүлөөржэ, демократическа захиргаа ба албан газарнуудые һэргээн байгуулха талаар ехэхэн дэбжэлтэ хэһэн байха юм. Мэдэрэгдэһэн демократическа итальянска правительствотай тиимэ эбэй договор баталха ябадал болбол Нэгэдэмэл нацануудай организацидо членэ абаха тухай Италиин гүйлтые дэмжэхэ дура хүсэлөө гүйсэдхэхэ ябадалдань гурбан правительствонуудта арга-боломжо олгожо үгэнэ.

Гурбан правительствонууд болбол Болгари, Финлянди, Венгри ба Румынида зорюулһан эб найрамдалай договорнуудые бэлэдхэхэ зорилгые мүн баһа гадаада хэрэгүүдэй министрнүүдэй Соведтэ даалгаба. Эдэ гүрэнүүдтэхи мэдэрэгдэһэн демократическа правительствонуудтай эб найрамдалай договорнуудые баталха ябадал болбол Нэгэдэмэл нацануудай организациин членүүдтэ абаха тухай тэдэнэрэй гүйлтые дэмжэхэ аргые гурбан правительствонуудта мүн лэ олгожо үгэнэ. Финлянди, Румыни, Болгари ба Венгритэй тус оронуудтай эб найрамдалай договорнуудые баталха хүртэр али болохо зэргээр дипломатическа харилсаануудые байгуулха тухай асуудалые, тэрэ үедэ байха условинуудай ёһоор, ойрын сагта шэнжэн хаража үзэхөөр гурбан правительствонууд тус тустаа бэлэн байна.

Европодохи дайнай дүүрэһэнэй эсэстэ хубилжа ерэһэн условинуудай оршондо союзна хэблэлэй түлөөлэгшэд хадаа Румыни, Болгари, Венгри ба Финляндидахи событинууд тухай дэлхэйдэ мэдээсэжэ байхаар дүүрэн сүлөөтэй болохо ябадалда гурбан правительствонууд ажаг һэжэг түрэнэгүй.

Нэгэдэмэл нацануудай организацида бусад гүрэнүүдые оруулха тушаа хэлэхэ болоо һаа, Нэгэдэмэл нацануудай дүримэй IV-дэхи статья иигэжэ хэлэнэ:

«1. Нэгэдэмэл нацануудай организациин членэ абалган болбол тус дүрим соо удхалан хэлэгдэһэн уялганuудые бэедээ даажа абаһан ба организациин һаналай ёһоор, эдэ уялгануудые гүйсэдхэхэ шадалтай ба хүсэлтэй байһан эрхэ сүлөөдэ дуратай бусад бүхы гүрэнүүдтэ нээлтэтэй байна.

2. Тиимэ ямаршье гүрэниие Нэгэдэмэл нацануудай организациин членэ абалган болбол аюулгүйе сахиха Соведэй рекомендациин ёһоор генеральна ассамблейн тогтоолоор үйлдэгдэхэ юм».

Дайнай үедэ нейтральнаар үлэһэн ба дээрэ хэлэгдэһэн гүйлнүүдые гүйсэдхэхэ байһан гүрэнүүдые член болгон абаха тухай гүйлтыень гурбан правительствонууд хамаатай зэргээрынь дэмжэхэ байна.

Зүгөөр гурбан правительствонууд болбол членэ абаха тухай мүнөөнэй испанска правительствын бариһан гүйлтые өөһэдынгөө зүгһөө дэмжэхэгүйбди гэжэ ойлгуулха уялгатай дээрэ бэеэ тоолоно. Мүнөөнэй испанска правительство хадаа осиин державануудай дэмжэлгээр байгуулагдаһан болохолоороо өөрынгөө уг гарбалаар, өөрынгөө шэнжэ түхэлөөр, өөрынгөө ябуулгаар ба агрессор-гүрэнүүдтэй өөрынгөө нягта холбоотой байһанаар тус членэ ороходо хэрэгтэй шанар гээшые бэедээ олоогүй байха юм.

XI.

Харгаламжа доро байһан территоринууд тухай

Конференци болбол Крымскэ конференциин шиидхэбэри соо ба Нэгэдэмэл нацануудай организациин дүрим соо тодорхойлогдоһоной ёһоор харгаламжа доро байһан территоринууд тухай асуудал тушаа советскэ правительствын дурадхалые хаража үзэбэ.

Урдын итальянска колониальна территоринууд тухай асуудал болбол Италида зорюулһан эб найрамдалай договорые бэлэдхэхэ ябадалтай холбогдуулан шиидхэгдэхэ ёһотой, байһан тиимэ асуудал мүн ба итальянска колониальна территоринууд тухай асуудал хадаа гадаада хэрэгүүдэй министрнүүдэй Совет дээрэ сентябрь соо харагдажа үзэгдэхэ байна гэжэ [illegible] хэрэлдэһэнэй һүүлээр шиидхэгдэһэн байна.

XII.

Румыни, Болгари ба Венгридэхи союзна хяналтын комиссинуудай хэрэг ябуулгануудые шэнээр хаража үзэхэ тухай

Румыни, Болгари, Венгридэхи союзна хяналтын комиссинуудта һуудаг советскэ түлөөлэгшэд болбол Нэгэдэмэл Королевствын ба Нэгэдэмэл Штадуудһаа һуудаг өөһэдынгөө нүхэдтэ мүнөө, Европодохи дайнай ябуулганууд зогсоод байһан үедэ, хяналтын комиссинуудай хүдэлмэриие һайжаруулха тушаа дурадхалнуудые мэдээсэбэ гэжэ гурбан правительствонууд тэмдэглэбэ.

Тусхайта оронуудта түр зуура эблэрхэ ябадалай условинуудые хамтааран табиһан гурбан правительствонуудай ашаг туһа ба харюусалгые анхаралдаа абажа, мүн нэгэн һаналтай дурадхалнуудые үндэһэ болгон абажа эдэ оронуудтахи союзна хяналтын комиссинуудай хэрэг ябуулгые шэнээр хаража үзэхэ ябадал мүнөө хэгдэхэ ёһотой гэжэ гурбан правительствонууд зүбшэн тааралдаба.

XIII.

Германска һуурин зониие гуримтайгаар нүүлгэн һуурижуулха ябадал

Конференци болбол немецүүдые Польша, Чехословаки ба Венгриһээ нүүлгэн гаргаха тухай иимэ хэлсээ хэбэ.

Гурбан правительствонууд хадаа тус асуудалые бүхы удхаарынь хаража үзөөд, Польша, Чехословаки ба Венгридэ үлэһэн немецкэ зониие гү, али тэдэнэй зарьмыень Германи уруунь абаашажа һуурижуулха ябадал хэгдэхэ ёһотой гэжэ мэдэрнэ. Эндэ хэгдэхэ ёһотой али бүхы нүүлгэн абаашалга болбол эмхитэй ба гуманна аргаар үйлдэгдэхэ ёһотой гэжэ тэдэнэр хэлсэбэ. Германи уруу немецүүдэй олоороо ерэлгэ болбол эзэмдэлгын засагуудта тохёолдоод байһан хүндэ хүшэр байдалые ехэдхэхэ байһан хадань, Германидахи Хяналтын совет энэ проблемые түрүүшын ээлжээндэ шудалан хаража үзэхэ, тиихэдээ эзэмдэлгын бүхы зоононуудаар эдэ немецүүдые үнэнтэ зүбөөр хубаарилха асуудал дээрэ илангаяа анхаралаа хандуулха гэжэ тоолоно. Тэдэнэр болбол Польша, Чехословаки ба Венгриһээ дээрэ заагдаһан зон Германи уруу хэдыгээрээ ерээд байнаб гэжэ али болохо түргэнөөр өөһэдынгөө правительствонуудта мэдээсэжэ ба Германида байһан ушар байдалые анхаралдаа абалсажа, эдэ зон саашадаа ямар саг соо хэды шэнээн түргэнөөр нүүлгэгдэхэ зөөгдэхэ байһан тухай дурадхалнуудые үгэжэ байха гэжэ Хяналтын соведтэ һуугаа өөһэдынгөө түлөөлэгшэдтэ инструкци үгэхэ байна.

Тиихэ зуураа чехословацка правительство, польско саг зуурын правительство ба Венгридэхи союзна хяналтын комисси болбол дээрэ заагдаһан ушар тухай дуулгагдаха ба Хяналтын соведтэ һуугаа өөһэдынгөө түлөөлэгшэдэй элидхэлые тусхайта правительствонуудай хаража үзэхэ хүртэр немецкэ зониие саашадаа үлдэн гаргаха ябадалаа татаха гэжэ дурадхагдаха юм.

XIV.

Сэрэгэй асуудалнууд тушаа хэлсээнүүд

Конференциин үедэ, ниитын ашаг туһые харуулһан сэрэгэй асуудалнууд тушаа гурбан правительствонуудай штабуудай начальнигуудай уулзалганууд боложо байгаа.

XV.

А. Советскэ Союзай делегациин список

СССР-эй Арадай Комиссарнарай Соведэй Түрүүлэгшэ Генералиссимус СТАЛИН И. В.

СССР-эй Гадаада Хэрэгүүдэй Арадай Комиссар МОЛОТОВ В. М.

Флодой адмирал КУЗНЕЦОВ Н. Г.

Улаан Армиин Генеральна штабай начальник АНТОНОВ А. А.

Гадаада Хэрэгүүдэй Арадай Комиссарай Орлогшо ВЫШИНСКИИ А. Я.

Гадаада Хэрэгүүдэй Арадай Комиссарай Орлогшо КАВТАРАДЗЕ С. И.

Гадаада Хэрэгүүдэй Арадай Комиссарай Орлогшо МАЙСКИЙ И. М.

Уһан-Сэрэгэй Главна штабай Начальник адмирал КУЧЕРОВ С. Г.

Великобританидахи Советскэ Союзай Элшэн сайд ГУСЕВ Ф. Т.

Америкын Холбоото Штадуудтахи Советскэ Союзай Элшэн сайд ГРОМЫКО А. А.

НКИД-эй Коллегиин член, 2-дохи Европейскэ таһагые даагша НОВИКОВ К. В.

НКИД-гэй Коллегиин член, США-гэй таһагые даагша ЦАРАПКИН С. К.

НКИД-эй 1-дэхи Европейскэ таһагые даагша КОЗЫРЕВ С. П.

НКИД-эй балканска оронуудай таһагые даагша ЛАВРИЩЕВ А. А.

Германидахи советскэ сэрэгэй захиргаанай Главноначальствующиин туһалагша САБУРОВ М. З.

Германидахи советскэ сэрэгэй захиргаанай политическэ таһагай начальник СОБОЛЕВ А. А.

НКИД-эй эксперт-консультант ГОЛУНСКИЙ С. А.

В. Америкын Холбоото Штадуудай делегациин список

Президент—Гарри С. ТРУМЭН,

Гүрэнэй Секретарь Джемс Ф. БИРНС,

Флодой адмирал Вильям Д. ЛЕГИ, Президентын дэргэдэхи США-гэй уһан-сэрэгэй флодой штабай начальник,

Джозеф Е. ДЭВИС, тусхайта элшэн сайд.

Эдвин ПОУЛИ, тусхайта элшэн сайд.

В. Аверелл ГАРРИМАН, СССР-тэхи элшэн сайд.

Армиин генерал Джордж С. МАРШАЛЛ, Холбоото Штадуудай армиин штабай начальник,

Флодой адмирал Эрнст Д. КИНГ, США-гэй уһан-сэрэгэй флодой оперативна таһагай начальник ба США-гэй флодой главнокомандалагша,

Армиин генерал Г. Г. АРНОЛЬД, США-гэй агаарай хүсэнүүд,

Генерал-лейтенант Брегон Б. СОМЕРВЕЛЛ, армейскэ албанай командалагша,

Вице-адмирал Эмори С. ЛЕНД, уһан-сэрэгэй транспортын начальник,

Вильям Л. КЛЕЙТОН, гүрэнэй секретариин туһалагша,

Джемс С. ДАНН, гүрэнэй секретариин туһалагша,

Бен КОГОН, гүрэнэй секретариин тусхайта туһалагша,

Г. Фримен МЭТЬЮС, гүрэнэй департаментын Европейскэ таһагай директор,

Чарльз Е. БОЛЕН, секретариин туһалагша (политическэ, сэрэгэй ба техническэ советнигүүдтэйгээ хамта).

С. Нэгэдэмэл Королевствын делегациин список

Премьер-министр:

г-н Уинстон С. ЧЕРЧИЛЛЬ,

г-н К. Р. ЭТТЛИ,

гадаада хэрэгүүдэй министр:

г-н Антони ИДЕН,

г-н Эрнест БЕВИН,

лорд ЛИЗЕРС, сэрэгэй транспортын министерство,

сэр Александр КАДОГАН, гадаада хэрэгүүдэй министрын саг үргэлжын орлогшо,

сэр Арчибальд Кларк КЕРР, Москвадахи тэрэ дээдэ түрэлтын элшэн сайд,

сэр Вальтер МОНКТОН, Московско репарационно комиссидэ оролсоһон Нэгэдэмэл Королевствын делегациин түрүү,

сэр Вильям СТРЭНГ, Германидахи британска эзэмдэлгын зоонын главнокомандалагшын политическэ советник,

сэр Эдвард БРИДЖЕС, министрнүүдэй кабинедэй секретарь,

фельдмаршал сэр Алан БРУК, имперскэ генеральна штабай начальник,

королевскэ агаарай-сэрэгэй Маршал, сер Чарльз ПОРТАЛ, авиациин штабай начальник,

флодой адмирал сэр Эндрью КАННИНГЭМ, далайн нэгэдэхи лорд,

генерал сэр Хастингс ИСМЕЙ, оборонын министрын штабай начальник,

фельдмаршал сэр Гарольд АЛЕКСАНДЕР, Дундада далай дээрэхи дайнай ябуулгануудай союзна верховно командалагша.

фельдмаршал сэр Генри Мэйтланд ВИЛЬСОН, Вашингтондо байгаа нэгэдэмэл штабта британска миссиин түрүү ба бусад советнигүүд.

И. СТАЛИН,
ГАРРИ ТРУМЭН,
К. Р. ЭТТЛИ.

И. В. Сталин, Г. Трумэн болон К. Эттли гэгшэдэй Черчилль ба Идендэ эльгээһэн бэшэг

БЕРЛИН, августын 2. (ТАСС). Генералиссимус Сталин, Президент Трумэн, Премьер-Министр Эттли болбол урдань английска Премьер-Министр байһан Уинстон Черчилль болон мүн урдань Гадаада Хэрэгүүдэй Министр байһан Антони Иден гэгшэдэй Берлинскэ конференциин болохо үедэ хүдэлмэрилһэнэйнь түлөө баясхалан хүргэһэн бэшэг эльгээбэ. Тэрэ бэшэг соонь иигэжэ хэлэгдэнэ:

«Президент Трумэн, Генералиссимус Сталин болон Премьер-Министр Эттли гэгшэд Берлинскэ Конференциин дүүргэлтын заседани дээрэ сугларaад байхадаа, Уинстон Черчилльдэ амаршалгын бэшэг эльгээхые хүсэнэ. Тэдэнэр хадаа, Берлинскэ конференциие амжалтатай һайнаар дүүргэхын тулада үндэһэ һуури тодхохо ябадалда нилээд ехээр туһалһан, тус конференциин түрүүшын үедэ тэрэнэй хэһэн хамаг бүхы хүдэлмэриин түлөө баясхалан хүргэхэ һанаатай. Тэдэнэр хадаа энээнэй урда тээ болоһон конференцинүүд дээрэ болон мүн дайн сэрэгэй хамаг бүхы үе соо манай илалтын болон бата бэхи эб найрамдалай хэрэгэй түлөө эсэхэ-сусахые мэдэнгүй оролдодог ба пугаршагүй хатуу зориг гаргадаг байһыень сэдьхэлдээ баяртайгаар һанажа дурсажа байнад. Тэрэнэй хэһэн хүдэлмэриин агууехэ байһаниинь бүхы дэлхэй дээрэ эли мэдэгдэнэ, тиимэ хадаа тэрэнь хэзээшье мартагдахагүй».

Гарри Трумэн, И. В. Сталин, К. Р. Эттли гэгшэд гараа табиба.

Берлин, 1945 оной августын 1».

Гарри Трумэн, И. В. Сталин, К. Р. Эттли гэгшэдэй гараа табижа эльгээһэн хоёрдохи бэшэг соонь иигэжэ хэлэгдэнэ: «Президент Трумэн, Генералиссимус Сталин болон Премьер-Министр Эттли гэгшэд Берлинскэ конференциин дүүргэлтын заседани дээрэ сугларaад байхадаа, тус конференциин түрүүшын үедэ Иденэй туһалһанайнь түлөө тэрээндэ өөһэдынгөө амар мэндэ болон баясхаланиие хүргэнэ. Энээнэй урда тээхи конференцинүүд ба уласхоорондын хэлсээнүүдэй болохо үедэ тэрэнэй үнэтэй ехэ ажал ябуулжа илалтын, нэгэдэл болон эб найрамдалай хэрэгтэ айхабтар ехээр туһалһыень һанажа байнад».

И. В. Сталин ба В. М. Молотов Москвада бусажа ерэбэ

Августын 5-да СССР-эй Арадай Комиссарнарай Соведэй Түрүүлэгшэ Генералиссимус И. В. Сталин ба СССР-эй Гадаада Хэрэгүүдэй Арадай Комиссар В. М. Молотов Берлинһээ Москвада бусажа ерэбэ.

Польско правительствын амаршалга

Москва, Кремль.

Генералиссимус СТАЛИНДА

Польско арадай үнэхөөрөөл бэеэ даанхай байдалай ба бэдаралтын үндэһэ баримта болохо, тэрэнэй түүхэдэхи томохон түйлалтые—баруун хилыемнай ОДЕР дээгүүр ба баруун НЕЙСЕ дээгүүр болгоһон ябадалые олоһондоо, мүн тиихэтэй хамта Польшые сүлөөлэгшэ героическа Улаан Армиин илалта түгэлдэр маршалнууд, Маршал **Жуков**, Маршал **Рокоссовский** ба Маршал **Конев** гэгшэдые хүндэлэн баярлажа байхадаа, бүдүүлиг муухай фашизмые ба германска агрессиие нэгэдэмэл демократическа нацануудай агууехээр илаһан ябадалые зоригжуулагша ба эмхидхэгшэ болохо Генералиссимус Танда эгээл халуун амаршалга хүргөөд, агууехэ советскэ арадта сүлөөлэгдэһэн польско арад үнэн сэдьхэлэй ба гүнзэгы ехэ эб найрамдалтайгаар хандажа байна гэжэ найдуулнабди.

БЕРУТ, МОРАВСКИЙ, ЖИМЕРСКИЙ.

Харюусалгата редактор
Ц. Г. ГАЛСАНОВ.

МҮНӨӨДЭР
кино-театрнуудта

ПРОГРЕСС

«Залинта аадар»

ЭРДЭМ

«Джордж из Динки-джаза»

Үдэшын 4, 6, 8, 10 часта эхилнэ.

РЕДАКЦИ ба ХЭБЛЭХЭ ГАЗАРАЙ АДРЕС: г. Улан-Удэ, ул. Ленина, 35. (ТЕЛЕГРАФНА АДРЕС: Улан-Удэ. Үнэн). ТЕЛЕФОНУУД: ответ. редактора—23. АТС—1-80; зам. ответ. редактора—7-89, ответ. секретаря—3-23; отделов: партийной жизни и промышленности—7-89, сельского хозяйства—6-03 писем и переводов—6-03 (2 зв); объявлений—2-64 (2 зв.).

Н—00413. Типография Государственного газетного издательства при СНК БМАССР. Тираж 5.500.